

Alen Živković

ODLUKA O ODLASKU

Povratak u ovaj grad čini se kao sjedinjenje s napola zaboravljenim ljubavnikom. Dovoljno je vremena prošlo da zapamti samo one dobre osobine, da možda čak i namjerno pokuša ignorirati loše. Pokuša ga voljeti opet. Grada ili ljubavnika, nije bitno. Pokušat će i opet će podbaciti. Njezin je život saga o pokušajima ljubavi.

Nalazi tih prvih nekoliko povratničkih dana čudnu vrstu utjehe u skučenosti kamenih kala i tišini šetnice uz obalu. Tišini čijem se pronalasku gore u hladnom Zagrebu ne može nadati. Jedan kratak vremenski bljesak, ne više od trenutka, osjeća se prilikom svakog novog povratka kao da je zapravo kući. Ovo je ono što je naposljetku uvijek i željela - samo tišina. Ali ona je varljiva i ubrzo iz nje izranja simfonija zvukova za koju shvati da je oduvijek bila tu glumeći šutnju. Graktanje galebova, prelijevanje mora, zavijanje sveprisutnog vjetra. Ne, njen ideal nije totalna tišina, samo odsutnost glasova. Zašuška nogama u sitnom kamenju plaže ili udari đonom o ono veće kalelarge pa nastavi dalje. A dalje je glasovi uvijek pronađu.

To su sve odreda ugodni prijateljski nastrojeni glasovi. Formiraju pitanja iskrene znatiželje, dobacuju šale na svoj i njezin račun, prisjećaju se dobrih starih dana negdje putem izgubljene zajedničke prošlosti. Ona se smije i odgovara u granicama pristojnosti nadajući se da njene oči neće razotkriti ono što njen nakrivljeni smiješak pokušava sakriti. Nikad se ne osjeća jasnije nego klimajući glavom s tom fasadom na licu znajući da će ionako, usprkos svim naporima, još jednom podbaciti. Postoji nekakav standard u ovom gradu kojeg nikad nije mogla razumjeti. Svaki je povratak zapravo dolazak u neko novo mjesto koje uopće ne može prepoznati.

Često joj se čini, kad se usudi razmišljati o domu, da u Šibeniku ima mjesta samo za jednu vrstu ljudi. Glasnu, duhovitu, samouvjerenu sortu. Ovdje se na ranjivost gleda još uvijek kao na slabost, a sa svakom se svojom manjkavosti valja suočiti samo i jedino ironijom kao dokazom da tebe eto baš nije briga. Nikad se nije mogla uklopiti, niti kao klinka niti danas kad je njezina pri svakom povratku posjećena šira obitelj tretira poput otpadnika. Promatrajući je s dozom rezerve, govoreći s njom u rukavicama, izbjegavajući slatke epitete kojima su častili jedni druge. Jednostavno ne mogu razumjeti tu vanzemaljku koja se ne smije na njihove grube šale, koja je završila psihologiju i zarađuje više od svih njih sjedeći po čitav božji dan u uredu pričajući o osjećajima što je nešto inherentno neprihvatljivo društvu okupljenom za ovim malim stolom. Njena baka, koja je uspjela

nadživjeti oba njena roditelja, po rasporedu se raspituje o potencijalnim unucima te je nutka tobože suptilno na odlazak na misu gdje je poslije djedovog pogreba odlučila naći spas od smrti što se odjednom našla iznenađujuće blizu. Vino je vani i rakija te njihov utjecaj zna razjariti one sklonije lokalnom patriotizmu, a kako im njihova uvjerenja ne dopuštaju da se pomire s njenom odlukom o odlasku, napadaju je pitanjima dodatno zaglupljenima alkoholom. Što misli koji je grad bolji? Kako je živjeti među tuđim ljudima? Nedostaje li joj more?

Rekla bi im da voli more. Rekla bi im da voli ovaj grad, ali da ga i mrzi na neki način. Da isto može reći i za Zagreb. Oba su grada napučena avetima njenih sjećanja. Svaki je grad ukleti grad. Ovakav bi ih odgovor samo više razljutio pa slegne ramenima i kaže da ne zna.

Navečer u Azimutu i sama zatečena domaćom rakijom nailazi na ono skriveno srce grada koje u svoje doba nije uspijevala pronaći. Prizor kratkog, ali prisnog dodira dvije mlade djevojke, maturantice vjerojatno, oživljava nade u slobodu smatranu dosad ovdje nemogućom. Trenutak, kratak kao dodir koji ga je inspirirao, osjećaja pripadnosti, doma. U misli dolazi Maša. Maša koja sada živi na Vidicama, najdalje moguće od njene Crnice, a da su još obje u istom gradu. Ležeći noćima u svom krevetu iz djetinjstva osjeća razliveni grad između sebe i Maše poput vremena koje ih je razdvojilo. Sve te godine nevođene ljubavi. Nevođene zbog... Čega zapravo? Razloga koji se sad čine onako trivijalnim kako su se onda činili važnim.

Njeni roditelji uglavnom. Oni su bili ona vrsta ljevičara za čiji su južnjački karakter neki liberalniji svjetonazori ove političke orijentacije bili ipak malo previše ekstremni. Najbolje je takve stvari (nikad spomenute) držati iza zatvorenih vrata, složili su se. Nije to ništa loše, također su se složili, dok god se ne gura na silu svima u lice. Imala je oduvijek slutnju, nikad jasno izraženu samo duboko potisnutu, da će osjećati užasnu vrstu olakšanja kad ih više ne bude. Imati napokon dojam da je njen život zapravo njen, da ne mora paziti kako će njene odluke utjecati na ono što su roditelji znali zvati *obiteljskim dobrim ugledom*. Znala je da je ovo čini lošom osobom, ali si nije mogla pomoći.

Sada, kad su oboje već toliko dugo pod zemljom da je prestala kod sugovornika primjećivati onu posebnu vrstu zadržke rezerviranu za ožalošćene, zaključila da ne osjeća zapravo ništa. Nema olakšanja koje je provela čitavi život očekujući. Gdje su se prije između nje i grada mogli pronaći njeni roditelji kao vrsta posrednika, sada je ostala usamljena na nišanu. Oni su znali svaku njenu kolektivno primijećenu manu predstaviti ako ne kao nešto pozitivno, a ono barem prihvatljivo. Bili su onakvi marketinški stručnjaci kakve njena firma može samo sanjati.

Budeći se ujutro vidi u ogledali hibrid između zagrebačke sebe, koju smatra svojom pravom verzijom, i sebe prije odlaska. Kreacija koja parira samom Frankensteinovom čudovištu. Vidi u svojoj manje napadnoj šminki, tradicionalnijoj frizuri, dosadnijoj odjeći pokušaj nadomještanja praznine između sebe i grada. Pokušava sebe pretvoriti u samo još jednu od glava koje uokviruju katedralu.

Kasnije s ogromnim mamurlukom nailazi bez greške uvijek na Mašu. Isprva kad bi se vidjele, razgovarale bi u maniri starih školskih prijateljica što su naravno i bile. Izražavajući žaljenje što se više ne druže koliko i prije, obećavajući – znajući da obećanje neće održati – da će to ispraviti u budućnosti. Maša sada hoda s mužem i bebom te si dopuste smiješkom popraćeni trzaj glavom. Ona se nada da je Maši postalo suviše bolno održavati kontakt, raspirivati žudnju za koju želi vjerovati da je ova još osjeća. Druga opcija nije ni blizu toliko sentimentalna. Možda je Maša samo nastavila dalje. Možda je sretna.

Suočavanje s ovim traži alkohol. Na izlasku iz dućana s prevelikim kanistrom vina pod rukom vidi u očima staraca na zidiću vrstu prepoznavanja. Možda tu može pronaći prihvaćanje za kojim žudi. Misao dovoljno bizarna da se nasmije na što se barbe namršte.

U klubu joj prilaze muškarci. Kao i uvijek, kao od početka svijeta. Njihova je sadašnja hrabrost samo nusproizvod supstance pod čijim su utjecajem. Jedan od njih uporno tvrdi da je ona najljepša žena koju je ikad vidio, primjedba koju čuje da izgovara i sljedećoj žrtvi nakon neminovnog odbijanja. Drugi je uvjerava da je jedan *makeover* udaljena od toga da prestane biti feministica, što god to značilo. Treći ne prestaje pričati o sebi kao da piše profil u Gloriji. Četvrti je povučen i smotan i očito preplašen. Kasnije će ga poljubiti baš prije nego što će povratiti na neodređenu zelenu površinu.

Sljedeći joj dan sunce zadaje glavobolju i ne daje zaboraviti proteklu noć. Odlazi na šetnju, oproštajnu turneju još jednog vikenda doma. Obilazi sva poznata mjesta čudeći se njihovoj nepoznatosti. Čekajući autobus na kolodvoru pod zaštitom sunčanih naočala uvjeren je da, nadopunjujući Thomasa Wolfea, ne samo da se ne možeš vratiti kući nego možda ne bi ni trebao. Na mostu se u pretrpanom autobusu okrene kako bi ukrala još jedan posljednji pogled na grad. Zbogom i do sljedećeg viđenja.